

НЕВЕРОЯТНО, НО ФАКТ!

Автор
Андреа Милс

КНИГОМАНИЯ

Чудеса, сътворени от природата

На нашата планета има множество странни и прекрасни места. Огънят, въздухът, земята и водата са си дали среща, за да изваят някои от най-запомнящите се гледки на планетата. Блестящи глетчери, острови сред облаците, пъстроцветни планини и каменни гори – все необичайни видения, сякаш принадлежащи на един друг свят...

Удивително красивите лазурни езера на Памуккале (Памучната крепост) в Турция са възникнали под въздействието на местните горещи минерални извори. Богатите на различни соли води, за които се предполага, че имат и лечебно действие, са създали тези необикновени каменни тераси.

Вратите на Ада

Добре дошли в **подземното царство!** Преди повече от 40 години в пустините на Северен Туркменистан работниците, извършващи сондажи за търсене на природен газ, били много изплашени, когато пред очите им зейнала **огромна дупка**. **Огненият кратер** не престава да гори и до днес, а местните хора го наричат „Вратите на Ада“.

ПОЯВА НА КАРСТОВИ ФУНИИ

Карстовите фунии се появяват на места, където част от земната повърхност рухва – обикновено във варовикови масиви. Водата, която прониква през меката скала под повърхността на земята, разтваря варовиковата скала и дълбае кухини. Когато таванът на тези кухини изтънее, земята зейва под формата на фуния като тази на снимката от Гватемала.

Температурата на горене на газовете е толкова висока, че стапя околните скали.

Кратерът Дарвезе в средата е дълбок 20 м, а ширината му е 70 м.

Светлината от горящите газове се вижда на километри.

КРАТКИ ФАКТИ

Морските карстови фунии възникват в крайбрежните райони. Водата прониква във варовиковите скали и издълбава кухини в тях, след чието пропадане зейват карстови фунии. Ако тези фунии се свържат под земната повърхност чрез система от кухини с морето, морската вода нахлува в тях и нивото ѝ във фунията се понижава или повишава в зависимост от приливите и отливите.

През 1971 г. при сондажни работи в Дарвезе (Туркменистан) за търсене на природен газ станал инцидент и земята пропаднала, поглъщайки цялата сондажна техника. Работниците запазили отделящите се от образувалия се кратер отровни газове, като предположили, че огънят сам ще изгасне до няколко дни, но той продължава да гори и до днес.

Солта на Земята

Тази безкрайна и пуста земя е **най-голямата равнина от сол в света** – дъно на пресъхващо езеро, покрито с идеално гладък пласт от сол. **Салар де Уюни** се намира високо на Боливийското плато. Когато вали, дъното на езерото се покрива с тънък слой вода и се превръща във **вълшебното водно огледало**. Водата обаче бързо се изпарява и остава само солта.

Тази пустота от **10 582 кв. км** може да бъде прекосена и пеша, и с кола, защото дори когато вали, се покрива с едва няколко сантиметра воден слой.

ХОТЕЛ ОТ СОЛ

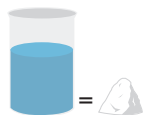
Тук има толкова много сол, че с помощта на солни блокчета е построен цял хотел, наречен Паласио де Сал (Дворец от сол). Когато завали обаче, солта се разтваря от водата и хотелът трябва да бъде строен наново.

 КРАТКИ ФАКТИ

Салар де Уюни е дъно на безотточно езеро. Водата, която се събира в него, се изпарява и оставя по дъното наноси от солите, които съдържа в себе си.

Морската вода в Световния океан съдържа около 3,5% сол.

3,5% сол

Салар де Уюни Водата на безотточното езеро е осем пъти по-солена от тази на Световния океан.

28% сол

Мъртво море Някои соленоводни езера като Мъртво море са по-солени дори от Салар де Уюни.

33,7% сол

Тънък слой вода покрива дебелия на места до 10 м пласт от сол.

Когато падне дъжд, височините в границите на Салар де Уюни се превръщат в острови. Понеже те никога не остават под вода, по тях не се образуват солни наноси и по повърхността им виреят някои растителни видове, например кактуси.

Под пласта сол се намират близо половината от световните запаси на литий – метал, използван интензивно при изработката на компютри и др.

Дъното на сухото езеро Салар де Уюни е било част от по-голямо праисторическо соленоводно езеро. Редките валежи тук покриват солта с тънък пласт вода, която разтваря повърхностния ѝ слой. След като водата се изпари, солта отново кристализира по идеално гладката повърхност.

Релеф и време

Някои природни забележителности са запазили спомен за **миналото**. На тези **загадъчни места** личат следи от събития, **променили завинаги пейзажа** наоколо.

Бомбардираният бряг

В началото на XX век мексиканското правителство бомбардира безлюдните острови Мариета с тренировъчна цел. Една от бомбите избухва на Скрития плаж – райско място, закътано под високите крайбрежни скали.

Религиозни останки

Всичко, което е останало днес от мексиканското село Парангарикутиро, е църквата „Сан Хуан“. През 1943 г. вулканът Парикутин започнал да дими и след това изригнал, покривайки цялото селище с вулканична пепел и скални отломки – всичко, с изключение на църквата.

Незабравими укрепления

По време на II световна война защитни укрепления се строят активно в непосредствена близост до английските брегове на Кент, за да се охранява устието на река Темза. Монселовите морски укрепления днес са достъпни за туристи, за които всяко лято се организират посещения с корабчета готам.

Петнистото езеро

В канадската долина Оканаган има езеро, което **не прилича на никое друго на света**. По водната повърхност се образуват големи петна, дължащи се на **висока концентрация на минерали** в тези точки на водната повърхност. Векове наред Петнистото езеро е било **свещено място** за туземното индианско население, което тачи и **лековитите качества** на богатата на минерали езерна вода.

ВОДНА ТЕРАПИЯ

Автохтонното индианско население използва калта и водата на езерото за лечение на болки и многобройни различни медицински проблеми. Една легенда разказва как две враждуващи племена сключили договор, според който ранените воители и от двете страни можели да лекуват раните си на езерото. През 2001 г. индианците от района на долината Оканаган купуват това място, за да го запазят от застрояване.

Петната в езерото варират от зелени и сини до бели и жълти в зависимост от състава на минералната смес на водата в дадената точка.

КРАТКИ ФАКТИ

Петнистото езеро се намира край град Осойоос в Британска Колумбия. Водите му съдържат необикновено висока концентрация на минерали – особено магнезиев сулфат, калций и натриев сулфат, заедно с по-малки количества от поне още 10 други минерала. През лятото водата на езерото се изпарява и то се разделя на повече от 300 отделни водни басейна, оцветени в най-различни багри.

Магнезиевият сулфат се нарича и епсомова (или английска) сол – название, дадено му по името на град Епсом в английското графство Съри, където също се среща в естествен вид. Има различни медицински приложения – от лечение на циреи до средство срещу запек. Мнозина спортисти вземат вана с епсомова сол, за да разтоварят мускулите си и по-бързо да се възстановят физически.

По време на I световна война минералите на езерото са били използвани от канадските фабрики за муниципи.

Магнезиевият сулфат кристализира през лятото и образува пътечки около петната по водната повърхност на езерото.

Мистериозни кладенци

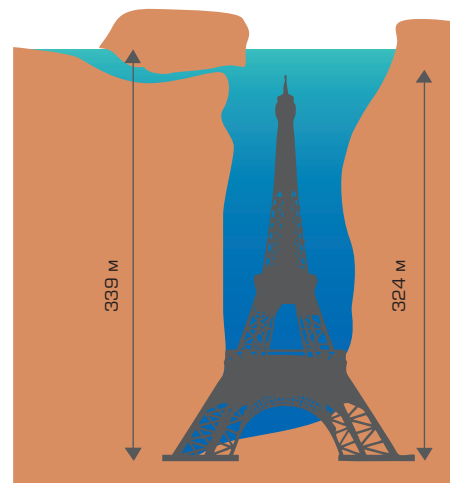
Така наречените **сенотес** (свещени кладенци) в Мексико представляват **потайни езерца** с красиви прозрачни води. Те са възникнали по естествен път на полуостров Юкатан при **пропадане на таваните на подземни кухни**. Древните маи вярвали, че свещените кладенци са врата към **тайнствения подземен свят** на боговете.

ЧОВЕШКИ ОСТАНКИ

Подводните археолози, които изследват мексиканските сенотес, са открили човешки черепи и кости, което предполага, че маите са извършвали жертвоприношения на хора за своите богове. Тези открития така са наплашили местните жители, че днес никой от тях не смее да припари до свещените кладенци.

Полуостров Юкатан е известен със своите поръозни варовикови масиви. С течение на времето заради обилните валежи са се образували пукнатини в скалите, които пропадали и откривали красиви подземни езерца. Маите се заселвали в близост до такива езерца и черпели прясна вода оттам. Вярвали, че боговете общуват с хората именно чрез тези свещени кладенци и извършвали религиозни церемонии около тях.

КРАТКИ ФАКТИ

Най-дълбокият сеноте в света, пълен с вода, също се намира в Мексико. Ел Закатон е дълбок 339 м, което е повече от френската Айфелова кула (324 м).

..... **Корени на дървета се спускат** през тавана на тази скална кухня и се потапят в прозрачните води на свещения кладенец.

На полу-остров Юкатан има около 7000 сенотес.

Вълшебни комини

Тези **магически каменни фигури** превръщат областта Кападокия (Турция) в приказно царство. Над равнините и селищата от незапомнени времена се издигат безброй **издълбани от природните стихии** чудновати **каменни форми**.

Стволовете на комините са изградени от пластове варовик и вулканична пепел.

Тези фигури са наречени вълшебни комини заради своята загадъчна прилика с истинските.

Вълшебните комини имат вулканичен произход. Изригвания преди милиони години покрили района с пластове от меки седиментни скали. Под въздействието на вятъра и дъжда тези меки скали постепенно ерозирани, за да се превърнат в днешния характерен кападокийски пейзаж, включващ конуси, колони и каменни гъби. Местното население превърнало тези каменни форми в обитаеми места, дълбаейки в меката скала своите жилища, църкви и манастири.

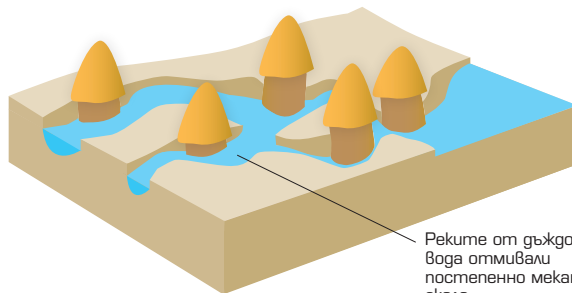
ПРИКАЗНИ ХОТЕЛИ

В някои от най-големите вълшебни комини са издълбани приказни бутикови хотели. От подобните на пещери стаи се открива фантастична гледка към каменните образувания. Тук туристите могат да придобият най-непосредствени впечатления за необикновения чар на Кападокия.

Някои комини имат „шапки“ от твърда базалтова скала, която пази от ерозията меките каменни пластове под нея.

КРАТКИ ФАКТИ

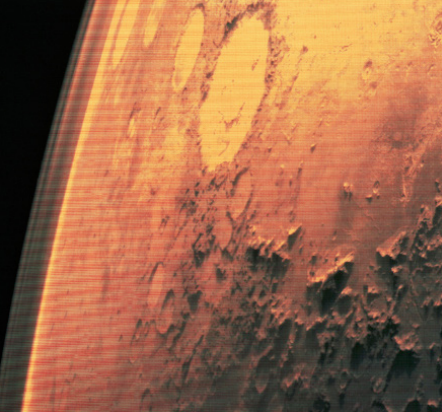
Реките от дъждовна вода отмивали постепенно меката скала.

Преди няколко милиона години изригващите вулкани покрили района с вулканична пепел, която с течение на времето се превърнала в меки седиментни скали. Дъждовната вода и ветровете ерозирани тези скали и оставили след себе си днешните вълшебни комини с базалтови „шапки“ отгоре. Ако някой от тези комини случайно загуби шапката си, той неминуемо ще изчезне с времето.

Дъга от скали

Край китайския град Данся (в провинция Гансу) няма нужда от разпъване на червени килими. Неговият удивително красив скалист пейзаж се дължи на **естествено червените** пясъчникови хълмове, формирани се преди милиони години, с втъкани в тях **пъстри пояси от различни минерални отлагания**.

ЖИВОТ НА МАРС

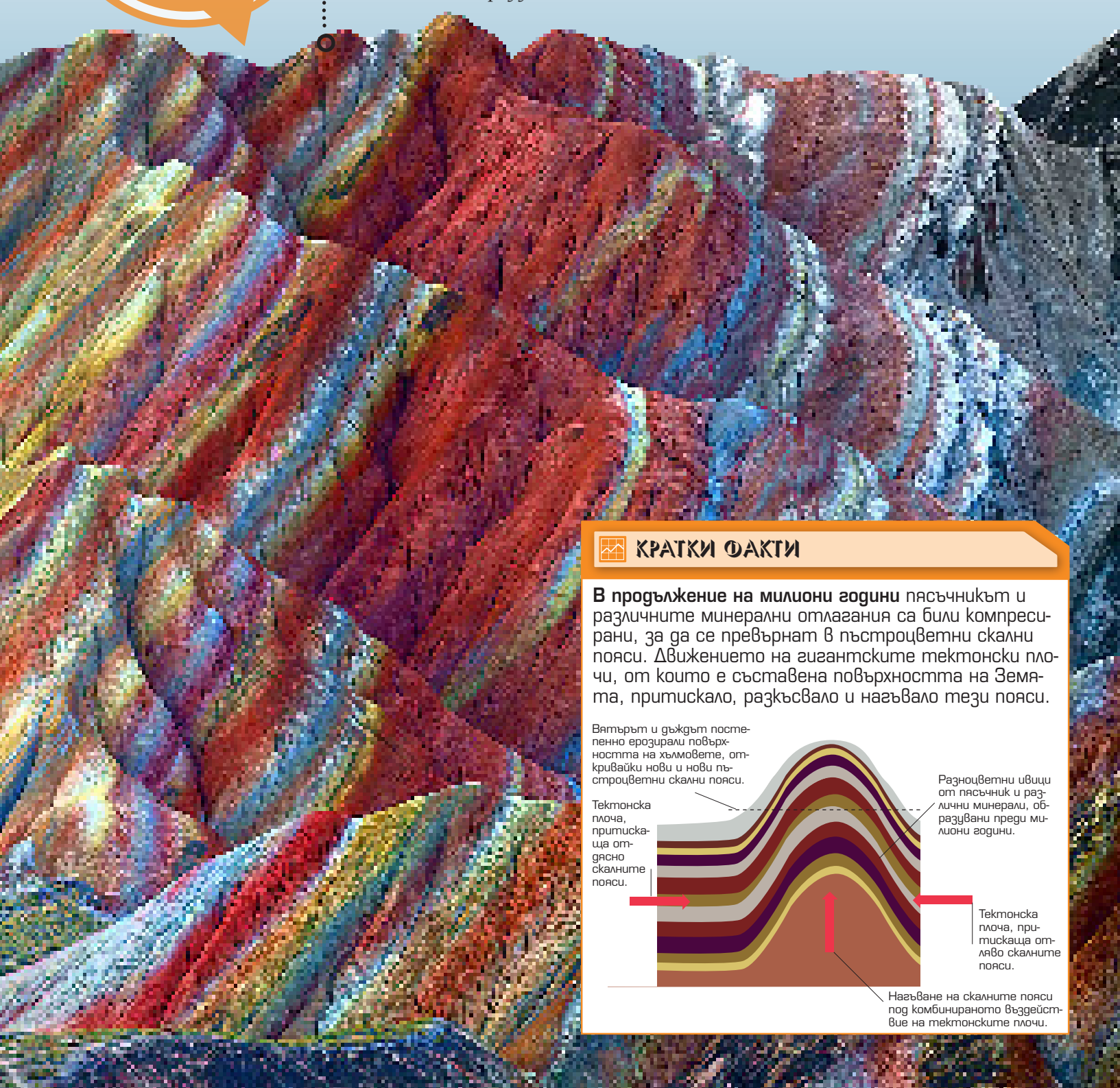

Планетата Марс е друг червен свят. Наричат я Червената планета, защото е покрита с оранжевочервен прах от железен оксид. Преди три милиарда години, когато на Марс е било по-топло и е имало вода в течно агрегатно състояние, там може би са съществували някакви форми на живот.

Данся на китайски означава „розови облаци“.

Нагънатиият релеф на хълмовете край Данся се дължи на движения на земната кора, съчетани с ерозията на дъжда и вятъра, довела до образуване на врязани долини и причудливи каменни образувания.

Скалните образувания край Данся заемат площ от 400 кв. км. Техните остри хребети и стръмни скалисти склонове са възникнали под въздействие на ерозията на вятъра и дъжда. Данся става нарицателно за скални образувания от червен пясъчник, а отлаганията на различни минерали в специфични пояси, оцветени в жълто, зелено и синьо, придават допълнителен колорит на пейзажа.

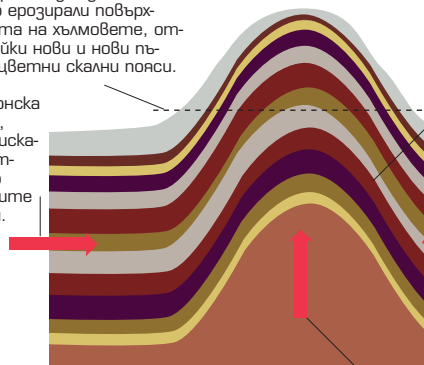
КРАТКИ ФАКТИ

В продължение на милиони години пясъчникът и различните минерални отлагания са били компресирани, за да се превърнат в пъстроцветни скални пояси. Движението на гигантските тектонски плочи, от които е съставена повърхността на Земята, притискало, разкъсвало и нагъвало тези пояси.

Вятърът и дъждът постепенно ерозирал повърхността на хълмовете, откривайки нови и нови пъстроцветни скални пояси.

Тектонска плоча, притискаща отясно скалните пояси.

Разноцветни ивици от пясъчник и различни минерали, образувани преди милиони години.

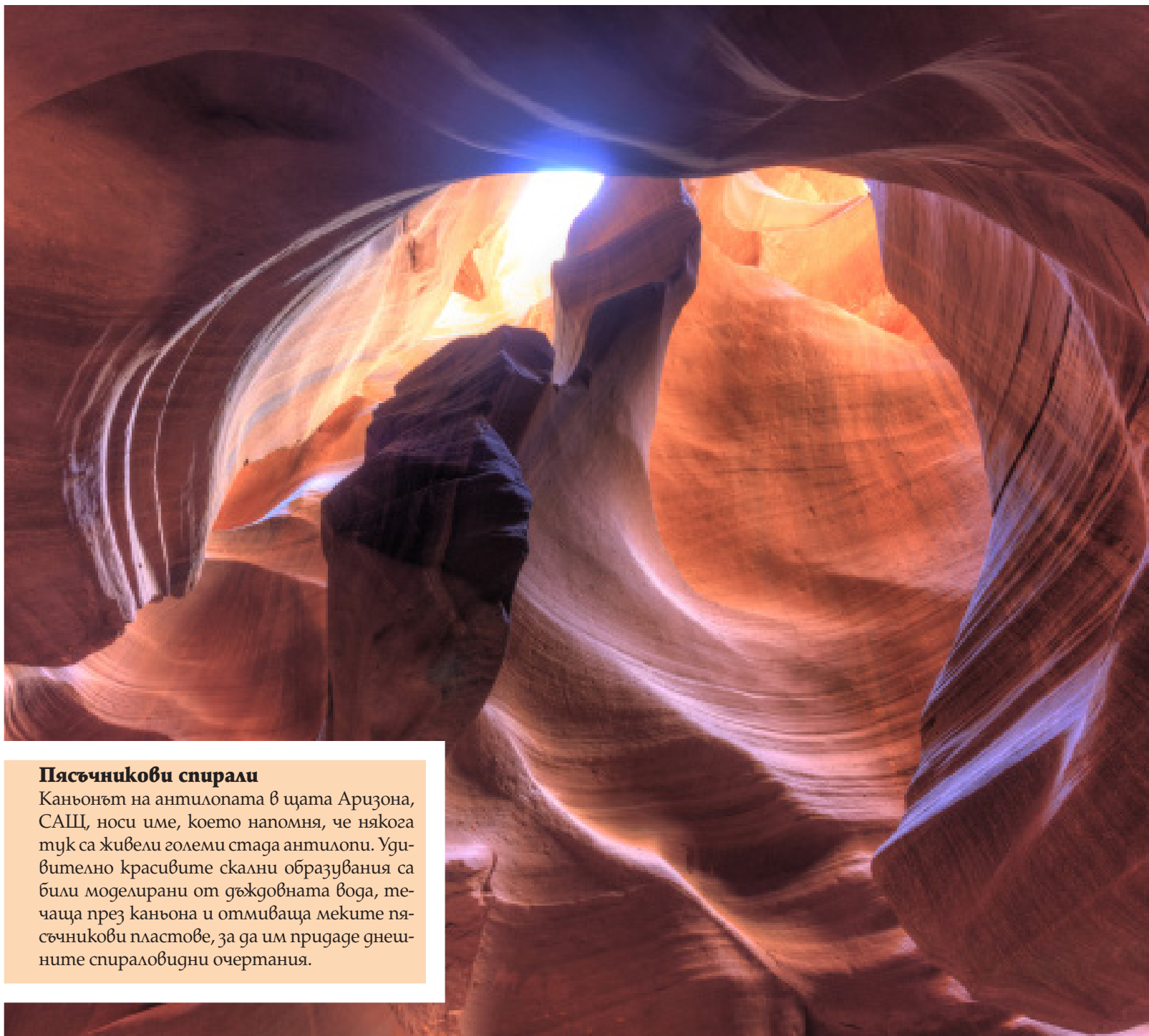

Тектонска плоча, притискаща отляво скалните пояси.

Нагъване на скалните пояси под комбинираното въздействие на тектонските плочи.

Скални прелести

Вятърът и водата неуморно **брулят** откритите скални участъци по лицето на Земята, за да моделират по тях **най-невероятни форми**, за които няма да повярвате, че съществуват, ако не ги видите с очите си.

Пясъчникови спирали

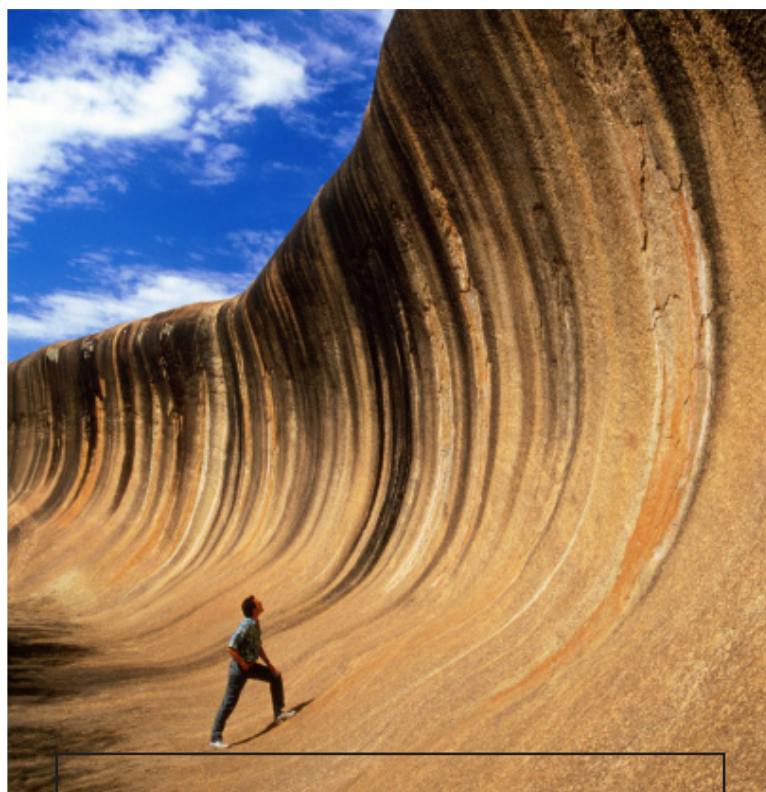
Каньонът на антилопата в щата Аризона, САЩ, носи име, което напомня, че някога тук са живели големи стада антилопи. Удивително красивите скални образувания са били моделирани от дъждовната вода, течаща през каньона и отмиваща меките пясъчникови пластове, за да им придаде днешните спираловидни очертания.

Хобгоблиново сборище

Това място в щата Невада се нарича също и Малката Финландия заради множеството причудливи скални форми от червен пясъчник в пустинната местност. Наричат го и с името на измисления комиксов суперзлодей Хобгоблин, защото образуванията имат зловещо излъчване.

Крайбрежно ложе

Този природен феномен в Норвегия е резултат на продължителното действие на морската ерозия. От него се открива красива гледка към остров Вогсхой. Специфичната му форма е накарала местните хора да го нарекат Канстейнен – стола на Кане.

Замръзнала вълна

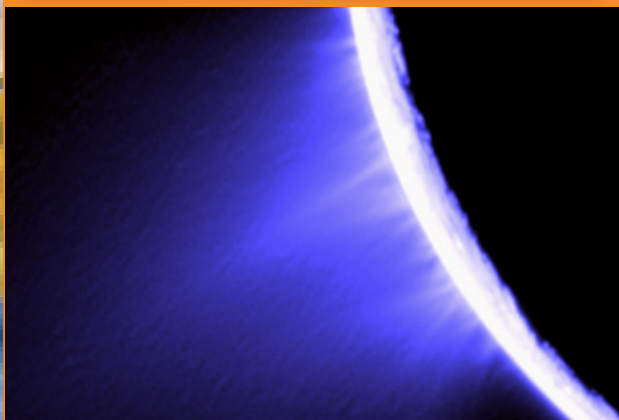
Всеки сърфист ще разбере защо тази каменна структура в Хайдън, Австралия, е наречена Уейв Рок („скалата вълна“). Тя се издига на 14 м височина и има дължина 110 м. Вълнуващата вкаменена вълна е свещено място на тукашните аборигени.

Славен гейзер

Флай Ранч в пустинята Блек Рок, щата Невада (САЩ), не е обикновен гейзер. Той е резултат на **неуспешните изкопни работи за кладенец** в началото на миналия век. Дупката се превърнала в **геотермален източник на вряла вода**, избликнала със страшна сила от скалистата повърхност на терена. Последвалите периодични избликвания са довели до натрупване на **разнообразен минерален материал**, образувал красивите хълмове на тази снимка.

При всяко избликване на гейзера Флай Ранч наоколо се изливат големи количества разтворени във врялата вода минерали, които при изстиване на водата се втвърдяват и се отлагат по непрестанно нарастващите хълмове на това място, заобиколено от терасирани скални езера. Яркочервените и зелени одежди на хълмовете се дължат на топлолюбиви водорасли, които са се заселили по повърхността на горещите скали.

СТРУИ В КОСМОСА

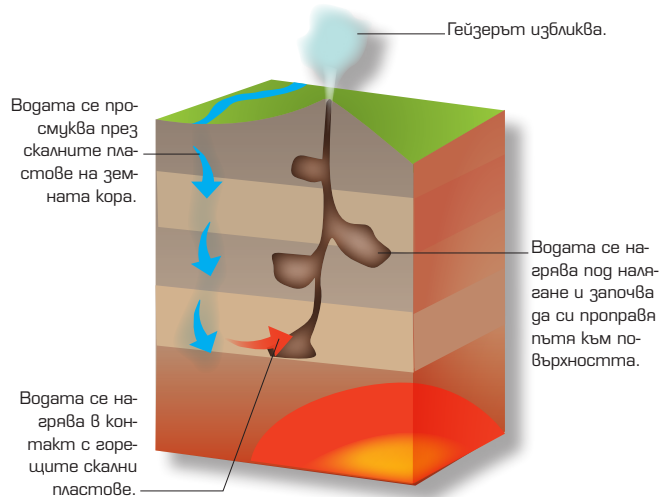
Гейзери се срещат не само на Земята. На Сатурновия спътник Енцелад са открити 101 гейзера. През 2013 г. гейзери от водна пара бяха забелязани и на Юпитеровия спътник Европа.

• **Водата избликва от гейзера** с температура 93°C и се разлива в 40 отделни скални езера.

КРАТКИ ФАКТИ

Гейзери се образуват на места, където подпочвените води влизат в съприкосновение с нагорещени скали дълбоко под повърхността на Земята. Докато достигне точката на кипене, водата се оказва под огромно налягане и разбива скалните пластове по пътя си към повърхността.

• **Минералите от водата** реагират на кислорода в атмосферата и придават на водораслите тези красиви цветове.

Хълмовете на гейзера продължават да нарастват, образувайки нови слоеве от отлагания по повърхността си.